

Quickscan natuurtoets Ikea in Duiven

Een inventarisatie van beschermde flora en fauna

ZELHEM, SEPTEMBER 2008

RAPPORTNUMMER 0855

PROJECTNUMMER 1063

OPDRACHTGEVER

DHV Unit Oost Nederland | Postbus 927 7400 AX Deventer

Contactpersoon: Mevr. E. Dorsman

OPDRACHTNEMER

Stichting Staring Advies | Hummeloseweg 85, 7021 KN Zelhem | T 0314 641910 | F 0314 641909 |
info@staringadvies.nl | www.staringadvies.nl | Auteurs: K. Wopereis/ drs. P. Dam

Inhoudsopgave

1	Inleiding en doel	3
2	Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden	4
3	Het ecologisch onderzoek	7
3.1	Methode	7
3.2	Resultaten	8
4	Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet	10
5	Conclusie	12
5.1	Consequenties Flora- en faunawet	12
	Bijlage 1 Kisal gegevens	13
	Bijlage 2 Gegevens Natuurloket	13
	Bijlage 2 Gegevens Natuurloket	14
	Bijlage 3 Impressie plangebied	15
	Bijlage 4 Flora- en faunawet	16

1 Inleiding en doel

DHV is betrokken bij de planvorming om op de planlocatie een gebouw te slopen waardoor ruimte ontstaat voor een parkeergarage. Op een ander deel van het terrein wordt een gebouw uitgebreid.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet een plannenmaker oplegt. Mevr. Dorsman heeft Stichting Staring Advies gevraagd een natuuronderzoek uit te voeren in de vorm van een quickscan. Dit is een vorm van verkennend natuuronderzoek dat op korte termijn en in een kort tijdsbestek kan worden uitgevoerd. Het heeft als voordeel dat bijvoorbeeld planologische procedures niet onnodig worden vertraagd.

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door de geplande werkzaamheden schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna, en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek is het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locaties nagegaan. Daarnaast is onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming gebracht kunnen worden met hetgeen bepaald is in de Flora- en faunawet.

Dit rapport is opgesteld conform het voorschrift zoals opgenomen in het aanvraagformulier “Aanvraag ontheffing, ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C, Flora- en faunawet (Ontheffing voor ruimtelijke ingrepen)”.

2 Beschrijving van het gebied en de geplande werkzaamheden

Gegevens plangebied

Adres: Biograaf 2
Plaats: Ikea
Gemeente: Duiven
Provincie: Gelderland

Beschrijving van het plangebied

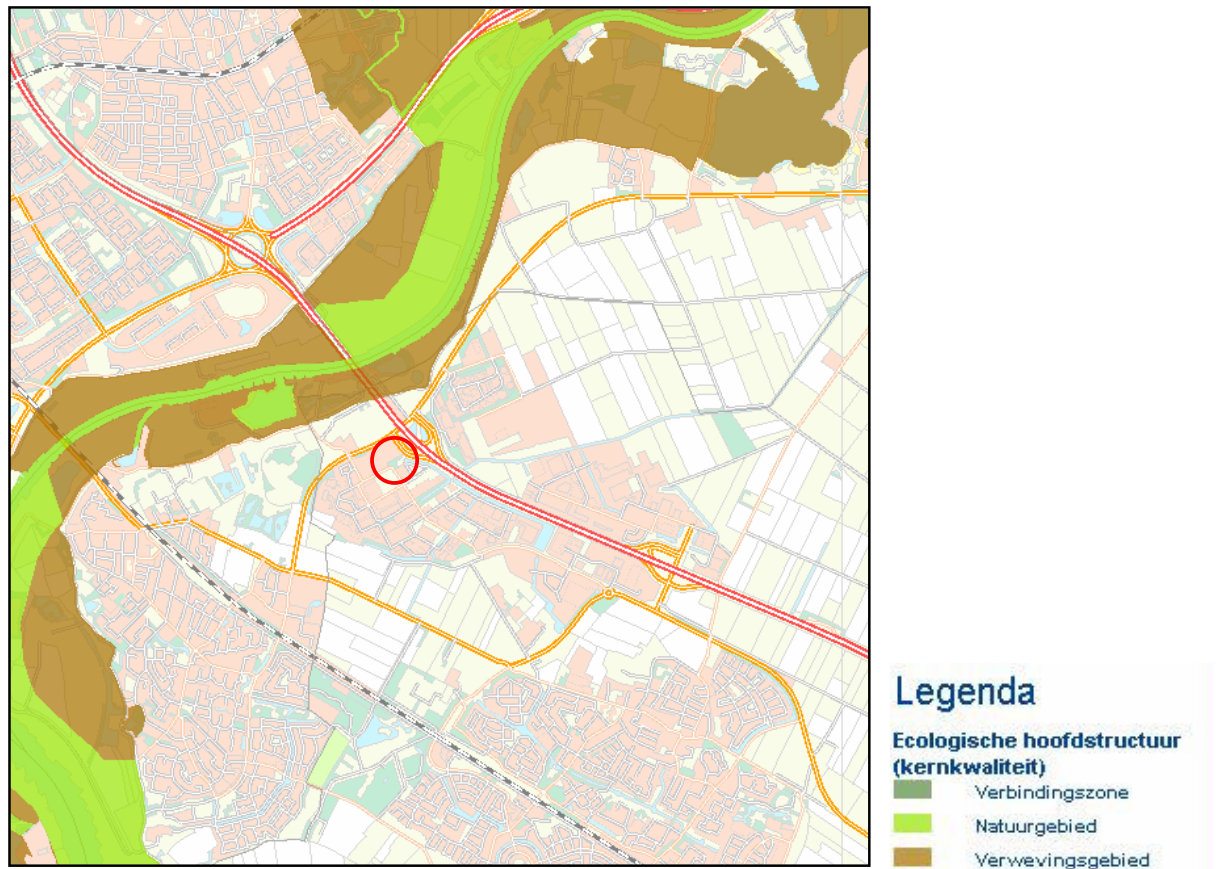
Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Duiven (zie figuur 1). Het plangebied wordt ingenomen door twee panden. Het meest zuidelijke pand, waar het bedrijf 'Slaapgenoten' is gevestigd wordt niet gesloopt. Het andere pand wel. Het terrein kenmerkt zich door bebouwing en direct op de bebouwing aansluitende bestrating. Tussen de wegen Biograaf en Geograaf liggen gemeentelijke groenstroken met daarop essen en als grondbedekker Dwergmispel.

Geplande werkzaamheden

Het plan is om op de planlocatie een gebouw te slopen waardoor ruimte ontstaat voor een parkeergarage (figuur 2). Op een ander deel van het terrein wordt een gebouw uitgebreid.

Beschermde status plangebied

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet en maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 3). Het plangebied ligt op ruime afstand (meer dan 500 meter) van de EHS. Door de afstand en de aard van de werkzaamheden, zijn nadelige effecten voor, tijdens en na inrichting van het plangebied op dit EHS gebied niet te verwachten.

Figuur 4. Ligging Ecologische Hoofdstructuur ten opzichte van het plangebied.

3 Het ecologisch onderzoek

3.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via literatuuronderzoek en er is gericht veldonderzoek uitgevoerd.

Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek omvat twee onderdelen:

1. het beschrijven van relevante onderdelen/passages uit de wet en eventuele jurisprudentie
2. het verzamelen van bestaande verspreidingsinformatie van beschermde soorten.

Voor dit laatste onderdeel is de databank van Stichting Staring Advies geraadpleegd op het voorkomen van beschermde soorten. De basis hiervoor (KISAL, Kennis en Informatie Systeem voor Achterhoek en Liemers), wordt gevormd door een in eigen beheer ontwikkelde toepassing gevuld met waarnemingen van individuele Flora- en faunasoorten. Deze waarnemingen zijn verzameld door diverse vrijwilligers en werkgroepen uit de regio. Daarnaast zijn eigen waarnemingen uit diverse onderzoeken in de databank opgenomen. Dit betreft unieke waarnemingen die vaak niet in andere databanken (zoals het Natuurloket) aanwezig zijn. Bovendien zijn ze vastgelegd op detailniveau, zodat ze direct relevant zijn voor wettelijke procedures. Het Natuurloket is eveneens geraadpleegd.

Veldonderzoek

Het plangebied is door onderzoekers van Staring Advies onderzocht om de aanwezige biotopen te kunnen beschrijven, om een inschatting te kunnen maken van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en incidentele waarnemingen te kunnen doen van beschermde flora en fauna (voor zover waarneembaar in deze periode van het jaar).

Onderzoeker: B.Voerman en P. dam

bezoekronde	datum	tijd	Weersomstandigheden
1	21-aug-08	14:00- 15:00	droog, 22 °C, bewolkt, wind 2-3 Bf

3.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het bronnenonderzoek en de quickscan naar flora en fauna.

3.2.1 Bronnenonderzoek

KISAL

Met het bronnenonderzoek en met behulp van de waarnemingendatabank KISAL van Stichting Staring Advies (zie bijlage 1), zijn geen waarnemingen van beschermde soorten in het plangebied vastgesteld. Wel zijn een aantal waarnemingen buiten het plangebied vastgesteld.

NATUURLOKET

Het Natuurloket (zie bijlage 2) geeft melding van vijf (uitgezonderd vogels) Flora- en faunawet soorten van tabel 1 (licht beschermd) voor km-hok 196-442. Het is niet bekend om welke soorten het gaat. De inschatting is dat de soorten buiten het plangebied vallen door het ontbreken van geschikt biotoop. De waarnemingen die in Kisal zijn vastgelegd (bijlage1) bevestigen dit beeld.

Het gebied is slecht tot niet onderzocht op de meeste soortgroepen. De sprinkhanen, dagvlinders en vogels zijn redelijk tot goed onderzocht

3.2.2 Veldonderzoek

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn uitsluitend planten aangetroffen in de gemeentelijke stroken en zeer beperkt tussen de bestrating. Het gaat om soorten als Canadese fijnstraal, straatgras, paardebloem etc. Beschermde soorten zijn niet waargenomen en niet te verwachten.

Broedvogels

Tijdens de quickscan zijn geen vogelsoorten waargenomen.

Mogelijk bezetten enkele algemene soorten als mus en merel een territorium op het terrein, dan wel in het omringende gebied, waardoor ze gebruik maken van het plangebied.

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van zoogdieren aangetroffen.

Het incidentele gebruik van het plangebied door soorten zoogdieren is niet te verwachten, mogelijk dat het parkeerterrein doorkruist wordt door een Haas, Konijn of muizensoorten.

Vleermuizen

Tijdens het bezoek is gericht gezocht naar sporen van mogelijk gebruik als verblijfplaats van het te slopen pand door vleermuizen. Er is gericht gezocht naar uitwerpselen en vetstrepen op de gevel. De periode voorafgaand aan het onderzoek kenmerkt zich door veel regen. Sporen zijn daardoor moeilijk waarneembaar.

Vleermuizen kunnen zich toegang verlenen tot het pand door verschillende openingen en spleten in de gevel. Met name de toegang (trappenhuis) tot het pand is van boven tot onder bekleed met trespa platen. Tussen deze platen en de gevel is een loze ruimte die geschikt lijkt te zijn als zomerverblijfplaats voor verschillende gebouwbewonende soorten vleermuizen (Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger). Bijlage 3 bevat een aantal foto's waar dit aspect duidelijk zichtbaar is.

De ligging van het pand ten opzichte van uiterwaarden, leeftijd van het pand ten opzichte van de andere voornamelijk nieuwe panden in het gebied in combinatie met de mogelijke geschiktheid van het pand kan erop duiden dat het pand in gebruik is bij vleermuizen.

Overige diersoorten

Waarnemingen van *beschermde* amfibieën, reptielen en ongewervelden (dagvlinders, kevers e.d.) zijn bij het bronnenonderzoek en tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Het voorkomen van beschermde reptielen en ongewervelden is gezien het gebied (geschikt habitat ontbreekt) zeer onwaarschijnlijk.

4 Wettelijke consequenties, toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Sinds 1 maart 2005 is een nieuwe AMvB van kracht waarin de vrijstellingen worden geregeld met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze AMvB bestaat uit 3 tabellen waarbij tabel 1 soorten de lichtste bescherming en tabel 3 de zwaarste bescherming genieten (zie bijlage 4). Voor tabel 1 soorten betekent dit dat voor ruimtelijke ontwikkelingen als dit inrichtingsplan geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd.

Flora

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen en ook niet te verwachten. Het Natuurloket geeft geen meldingen van Flora- en faunawet soorten binnen het kilometerhok. De KISAL-uitsnede laat geen waarnemingen zien van beschermde soorten binnen het plangebied.

Broedvogels

In het gebied zijn geen vogelsoorten aangetroffen. De te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van deze soortgroep niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het raadzaam met de werkzaamheden te starten buiten het broedseizoen. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringseffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt, afhankelijk van de weeromstandigheden, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli.

Zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen zoogdieren waargenomen. Soorten die verwacht kunnen worden staan allemaal vermeld in tabel 1 en zijn daarmee licht beschermd. Bij ruimtelijke ingrepen geldt voor deze soorten automatisch de vrijstellingsregeling.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen staan vermeld in tabel 3 en de Habitatrichtlijn. Dit betekent dat alle vleermuissoorten streng beschermd zijn. Het plangebied is mogelijk incidenteel in gebruik als foerageergebied. De geplande ingreep heeft geen effect op het vleermuissoorten door de aanwezigheid van voldoende geschikt habitat in de directe omgeving van het plangebied. Het pand zelf is mogelijk in gebruik als verblijfplaats door vleermuissoorten. Dit is tijdens het onderzoek niet met zekerheid vastgesteld.

Overige diersoorten

Beschermde (overige) zoogdieren, amfibieën, reptielen of ongewervelden zijn niet aangetroffen. Gezien het ontbreken van voldoende geschikt leefgebied zijn beschermde reptielen en ongewervelden niet te verwachten op de planlocatie.

5 Conclusie

Dit rapport geeft de resultaten van een quickscan natuurtoets. Voor het onderzoek is een veldbezoek uitgevoerd door een medewerker van Stichting Staring Advies. Hierdoor is een goede indruk gekregen van de aanwezige flora en fauna en de mogelijke waarden van het gebied. Deze indruk wordt bevestigd door de gecombineerde gegevens uit KISAL en van het Natuurloket.

5.1 Consequenties Flora- en faunawet

Tijdens de quickscan zijn geen beschermde vogelsoorten waargenomen die bescherming genieten krachtens de Flora- en faunawet. Mogelijk broeden er een aantal algemene vogelsoorten binnen de grenzen van het plangebied. Voor broedende vogels wordt geen ontheffing verleend. Wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen worden gestart is de verstoring minimaal en kunnen de geplande ingrepen uitgevoerd worden zonder verstoring van broedende vogels.

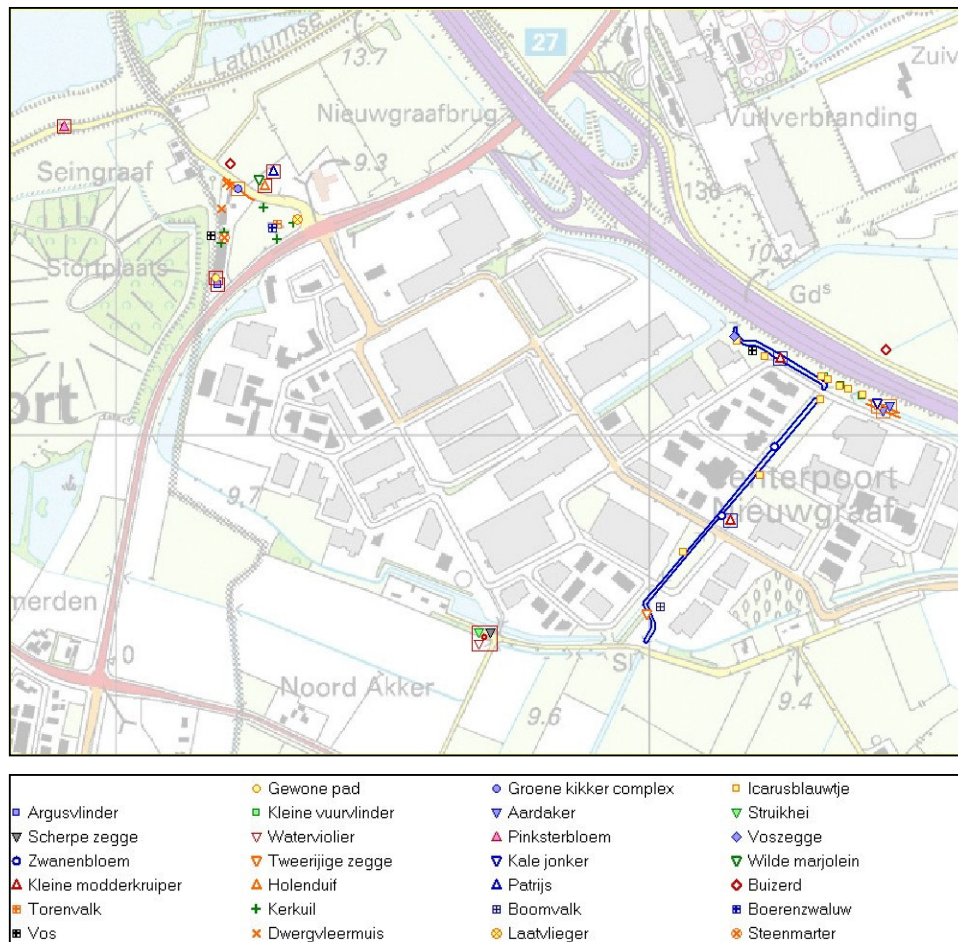
Het is aannemelijk dat er enkele algemene, tijdens de quickscan niet waargenomen, beschermde zoogdiersoorten van het gebied gebruik maken, zoals enkele muizensoorten, konijn en haas. Deze soorten (Flora- en faunawet, tabel 1) vallen allemaal onder de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ingrepen.

Het te slopen pand is mogelijk in gebruik als (zomer)verblijfplaats door Gewone dwergvleermuizen en/of Laatvliegers. Dit moet in de daarvoor geschikte periode onderzocht worden. De beste periode daarvoor is gedurende de maanden mei, juni en juli 2009.

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling van het plangebied heeft geen significante nadelige gevolgen voor de overige onderzochte soortgroepen. Voor deze soortgroepen zijn geen nadere onderzoeken of ontheffingen noodzakelijk.

Er is aanvullend onderzoek noodzakelijk naar het gebruik van het te slopen pand door vleermuizen. Voor de overige soortgroepen is geen aanvullend onderzoek noodzakelijk.

Bijlage 1 Kisal gegevens

Bijlage 2 Gegevens Natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:196 / Y:442

Soortgroep	FF1*	FF23*	H/Y*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten					slecht	-	1975-1990
Mossen					niet		1996-2006
Korstmossen					niet		1991-2006
Paddestoelen				0	slecht		1991-2006
Zoogdieren	3				matig	51-100%	1996-2006
Broedvogels		2	2	7	goed	0%	1995-2006
Watervogels		46			goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet		1992-2006
Amfibieën	2			0	slecht	51-100%	1992-2006
Vissen					niet		1992-2006
Dagvlinders					redelijk		1995-2006
Nachtvlinders					niet		1980-2005
Libellen					niet		1992-2006
Sprinkhanen				0	redelijk		1992-2006
Overige ongewervelden					slecht		1992-2006

Bijlage 3 Impressie plangebied

Bijlage 4 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën (zie tabel 1), elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening.

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1 ff-wet)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2 ff-wet)	"Lichte" toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3 ff-wet)	"Uitgebreide" toets	"Uitgebreide" toets

Tabel 1. Beschermingsregimes Flora- en faunawet.

In de tabel wordt melding gemaakt van de gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft. In het plangebied is geen gedragscode van toepassing.

Algemene vrijstelling (tabel 1)

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

"Lichte" toets (tabel 2)

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de "lichte" toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht.

“Uitgebreide” toets (tabel 3, soorten van de Habitatrichtlijn)

Ontheffingsaanvragen voor streng beschermde soorten worden volgens een uitgebreide toetsing beoordeeld. Niet alleen moet worden aangetoond dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen, tevens moet worden aangetoond dat er geen bevredigend alternatief voor de activiteit is en deze dwingende redenen van groot openbaar belang (met inbegrip van redenen van sociale of economische aard) dan wel het milieu dient. Werkzaamheden die niet vallen onder de noemer natuurbeheer moeten bovendien zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen. Dit houdt in dat er geen “wezenlijke invloed” op beschermde soorten is en dat schade aan de soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen, bijvoorbeeld door het nemen van mitigerende en/of compenserende maatregelen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

Vleermuisonderzoek

“Uitbreiding vestiging IKEA Duiven”

Gemeente Duiven

Inventarisatie vleermuizen
Beoordeling t.a.v. natuurwetgeving

Rapport
01/202 AFO

Titel en subtitel:

Vleermuisonderzoek
"Uitbreiding vestiging IKEA Duiven"
Gemeente Duiven

Auteur(s)
drs. C. Venhuis
drs. A.H.Swaan

Opdrachtnemer
AFO Advisering & Flora- en faunaOnderzoek
Limmerweg 46
1935 AM Egmond-Binnen

www.afo-onderzoek.nl
e-mail: info@afo-onderzoek.nl

Opdrachtgever(s)
IKEA Beheer B.V.

Datum publicatie: oktober 2009

© **AFO Advisering & Flora- en faunaOnderzoek**, 2009

Vleermuisonderzoek

“Uitbreiding vestiging IKEA Duiven”

Gemeente Duiven

Inventarisatie vleermuizen
Beoordeling t.a.v. natuurwetgeving

C. Venhuis
A. H. Swaan

AFO Advisering & Flora - faunaOnderzoek
Rapport 01/202

Egmond-Binnen, oktober 2009

Inhoudsopgave:

1 INLEIDING	4
2 AANPAK	5
3 ONDERZOEKSGEBIED	6
4 INGREEP	7
5 VLEERMUISONDERZOEK	9
5.1 METHODEN	9
5.2 RESULTATEN	9
5.3 CONCLUSIE	13
6 EFFECTBEOORDELING	14
7 CONSEQUENTIES T.A.V. DE NATUURWETGEVING	15
8 AANBEVELINGEN	16
BIJLAGE 1: FOTO IMPRESSIE PLANLOCATIE	17
BIJLAGE 2: FOLDER VLEERMUIZEN EN SLOOP GEBOUWEN	18

Samenvatting

Doel

- Het voorliggende vleermuisonderzoek werd verricht ten behoeve van de uitbreiding en herinrichting van een IKEA-vestiging (gebouw en parkeerruimten) te Duiven. Hiervoor dienen onder andere enkele bedrijfspanden te worden gesloopt.

Onderzoekresultaten

- Op de planlocatie komt naar constatering een beschermde vleermuissoort voor: de Gewone dwergvleermuis. Deze soort gebruikt de planlocatie als foerageergebied. Verder werd een vaste verblijfplaats (enkel individu) en een paarlocatie van een Gewone dwergvleermuis waargenomen. Kraamkolonies waren niet aanwezig.

Ff- wetgeving

- Bij de voorgenomen herinrichting wordt geen, of zeer gering negatief effect verwacht op het foerageergebied van de Gewone dwergvleermuis. Er zal één vaste verblijfplaats en één paarterritorium (tijdelijk) verdwijnen.
- Voor ruimtelijke ingrepen is een ontheffing Flora- en faunawet niet (meer) mogelijk voor vleermuizen. Om de wetgeving niet te overtreden zal zodoende de functionaliteit van de planlocatie voor de Gewone dwergvleermuis behouden moeten blijven. Hieraan kan het beste voldaan worden door in de nieuwe aanbouw ruimten te creëren die door Gewone dwergvleermuizen wederom gebruikt kunnen worden. Tezamen met het gegeven dat ook in de directe omgeving van de planlocatie geschikte verblijfplaatsen zijn, zal dit als afdoende worden beschouwd.
- Er zijn wel beperkingen ten aanzien van de sloop van de bedrijfspanden (seizoen en wijze van slopen). Sloop in de voor vleermuizen kwetsbare perioden moet worden voorkomen. De beste perioden voor sloop zijn vroege voorjaar of late herfst.
- Indien deze verzachtende maatregelen worden opgenomen in de planning en uitvoering, dan bestaan er vanuit de Natuurwetgeving geen belemmeringen voor een procedure in het kader van de Wro (projectbesluit dan wel de oude artikel 19 procedure).

Aanvullend advies

- Als aanbeveling aan gemeenten en grote woningbouwcoöperaties is het advies opgenomen beleid te ontwikkelen om in nieuwe gebouwen verblijfslocaties te creëren voor vleermuizen en vogels, die soms volledig afhankelijk kunnen zijn van toegankelijke ruimten in gebouwen. Daarmee wordt ernstige stagnatie van projecten danwel overtreding van de Flora- en faunawet in de toekomst voorkomen.
- Als bijlage is een folder opgenomen waarin een werkwijze en planning van sloop worden beschreven waarmee schade aan vleermuizen kan worden voorkomen.

1 Inleiding

Dit vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden ten behoeve van de uitbreiding van het IKEA gebouw, en de sloop van enkele bedrijfspanden te Duiven.

Voor deze herinrichting van het terrein werd in een eerder stadium door DHV een Natuurtoets verricht (quick-scan). Uit dit onderzoek kwam naar voren dat een aanvullend onderzoek naar vleermuizen diende te worden uitgevoerd om te voldoen aan de natuurwetgeving, die deels geïmplementeerd is in Wro-procedures (projectbesluit).

IKEA Beheer B.V. heeft AFO Advisering & Flora- en fauna Onderzoek verzocht dit vleermuisonderzoek uit te voeren.

Doel van dit onderzoek is met name duidelijkheid te verkrijgen over de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en zo nodig te beoordelen welke effecten de geplande uitbreiding hierop heeft. Op basis van deze gegevens kan worden vastgesteld of de ruimtelijke inrichting mogelijk in strijd is met de natuurwetgeving, en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. Onder andere dient duidelijk dient te worden of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. De voorliggende rapportage geeft de resultaten van dit vleermuisonderzoek.

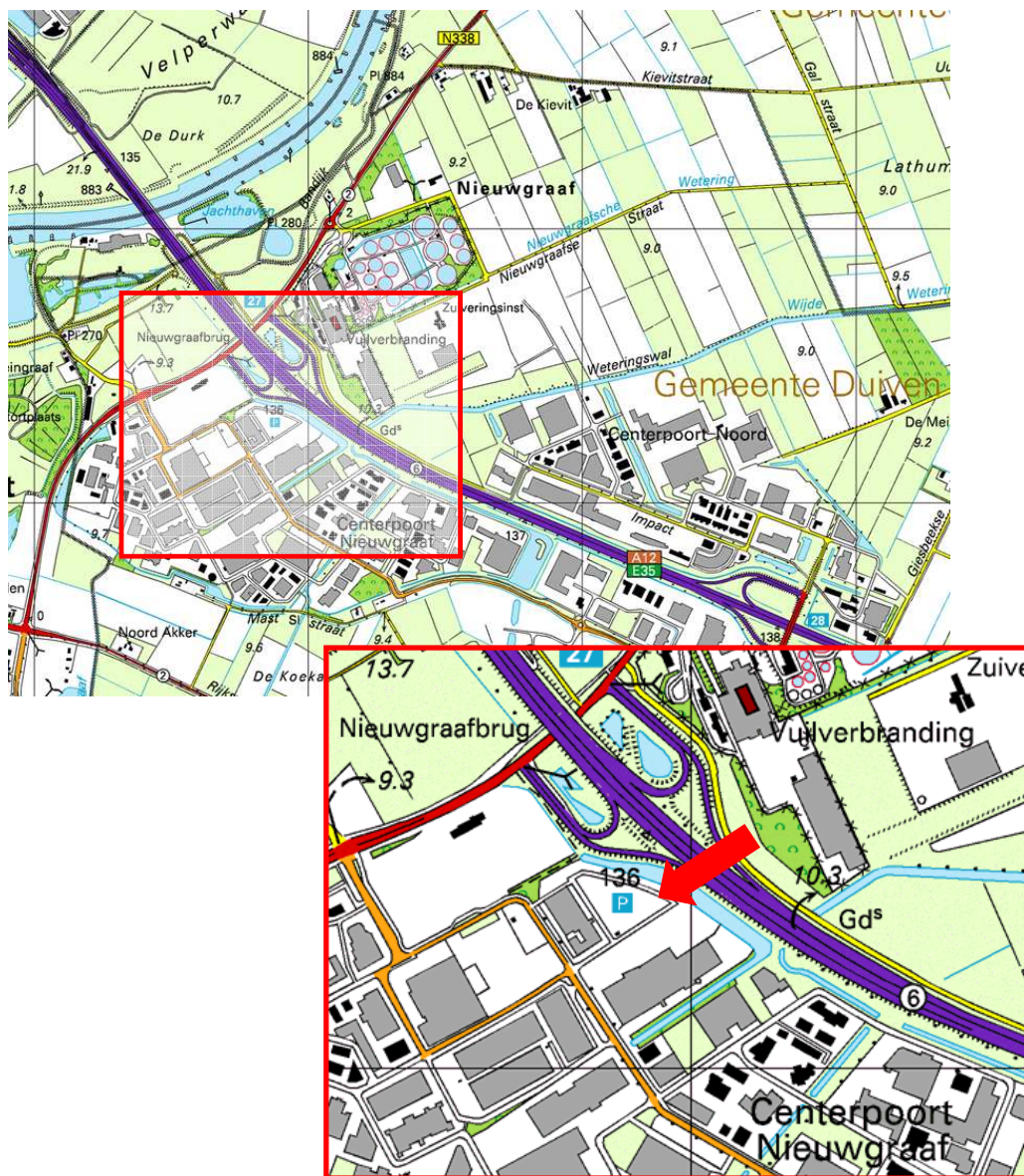
2 Aanpak

De indeling van de rapportage en de gevolgde werkwijze is als volgt:

1. beschrijving van het project en locatie
2. uitvoering en resultaten veldonderzoek
3. effectbeoordeling: welke effecten heeft de geplande ingreep op eventueel aanwezige vleermuissoorten
4. consequenties effecten in relatie tot de Natuurwetgeving

3 Onderzoeksgebied

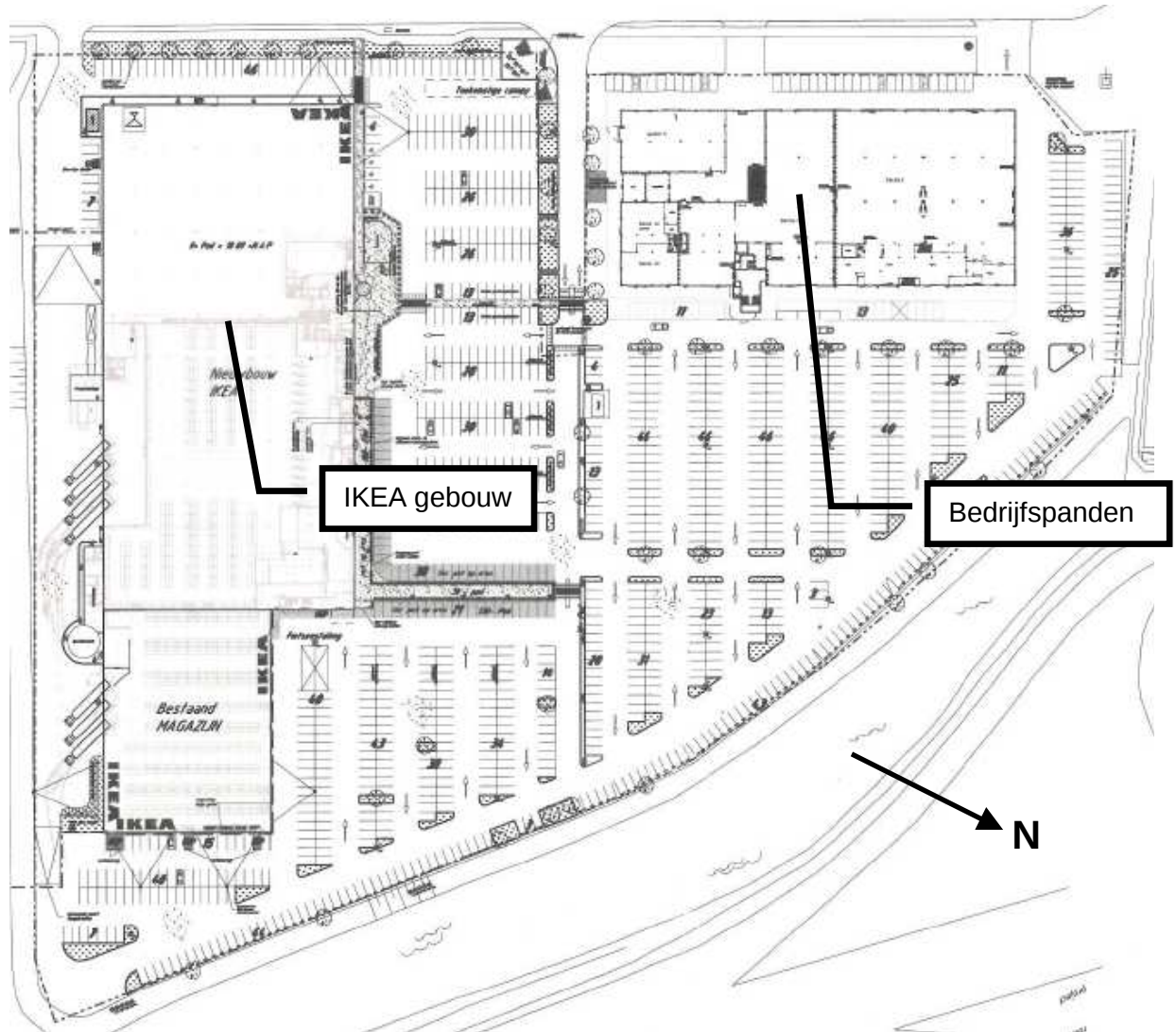
De planlocatie ligt op een bedrijventerrein aan de noordwestzijde van Duiven (kilometerhok 196-442). Op de planlocatie is momenteel een vestiging van IKEA aanwezig, ca. 210 meter lang en 75 meter breed. Aan de west-, noord-, en zuidzijde van het gebouw liggen parkeergelegenheden. Ten noordwesten van het IKEA-gebouw liggen enkele bedrijfspanden, deze maken onderdeel uit van de planlocatie. De planlocatie is aan de zuid- en noordoostzijde omgeven door een watergang. Op de planlocatie staan enkele bomen, voornamelijk aan de randen in het noordwesten en zuidoosten. Ten noordoosten van de planlocatie loopt de A12. Ten zuiden en westen ligt industriegebied. De wijdere omgeving van het industriegebied bestaat uit weilanden en akkerland.

Figuur 1 Ligging van de planlocatie (rode pijl). Bewerkte topografische kaart © 2009 Topografische Dienst Emmen (grid: kilometerhokken).

4 Ingreep

Zowel aan de noord- als aan de oostzijde van het Ikea gebouw vindt uitbreiding plaats. Deze uitbreiding/aanbouw krijgt dezelfde hoogte als het bestaande gebouw. De bedrijfspanden die ten noordwesten van het complex liggen, dienen te worden gesloopt om op deze locatie parkeergelegenheid te creëren.

Figuur 2 Planlocatie in de huidige situatie, naar een schets van Coman Raadgevende ingenieurs (27-08-02).

Figuur 3 Planlocatie in de toekomstige situatie naar een ontwerp van Knevel architecten (22-04-09).

5 Vleermuisonderzoek

5.1 Methoden

Avondbezoek

Er werd op 14 juli 2009 een avondonderzoek verricht dat werd onderverdeeld in twee delen: Tijdens het eerste deel werd vanaf een kwartier voor zonsondergang tot 1,25 uur na zonsondergang onderzoek uitgevoerd en het tweede deel vanaf 1,75 uur tot 3,25 uur na zonsondergang. Tijdens het eerste deel werd rond de bebouwing naar uitvliegende dieren gezocht, en tijdens het tweede deel naar zogeheten inzwerpende dieren. Hierbij werd gebruik gemaakt van zaklampen en bat-detectors.

Ochtendbezoek

Er werd op 31 juli 2009 een ochtendonderzoek verricht, vanaf 2,5 uur voor zonsopgang tot 0,5 uur voor zonsopgang. Hierbij werd gebruik gemaakt van zaklampen en bat-detectors met time-expansionmode. Er werd zowel visueel als met een bat-detector gespeurd naar inzwerpende vleermuizen en geluisterd naar roepende mannetjes.

Avondbezoek

Er werd van 16 op 17 september 2009 een avondonderzoek verricht naar de aanwezigheid van vleermuizen. Vanaf 22:45 tot 00:45 werd daarbij een bezoek gebracht aan de locatie. Bij dit bezoek werd gekeken of vleermuizen de planlocatie en de wijdere omgeving als paarlocatie gebruiken. Er werd met de bat-detector geluisterd naar roepende mannetjes. Hierbij werd wederom gebruik gemaakt van zaklamp en bat-detector met time-expansion.

5.2 Resultaten

Avondbezoek 14 juli 2009

Weersomstandigheden: droog, de temperatuur daalde in de loop van de avond/nacht van 18 naar 15 graden, er was een zwakke wind (windkracht 1 – 2) en grotendeels onbewolkt.

Vroege deel: vanaf 15 minuten voor zonsondergang - 1,25 uur na zonsondergang

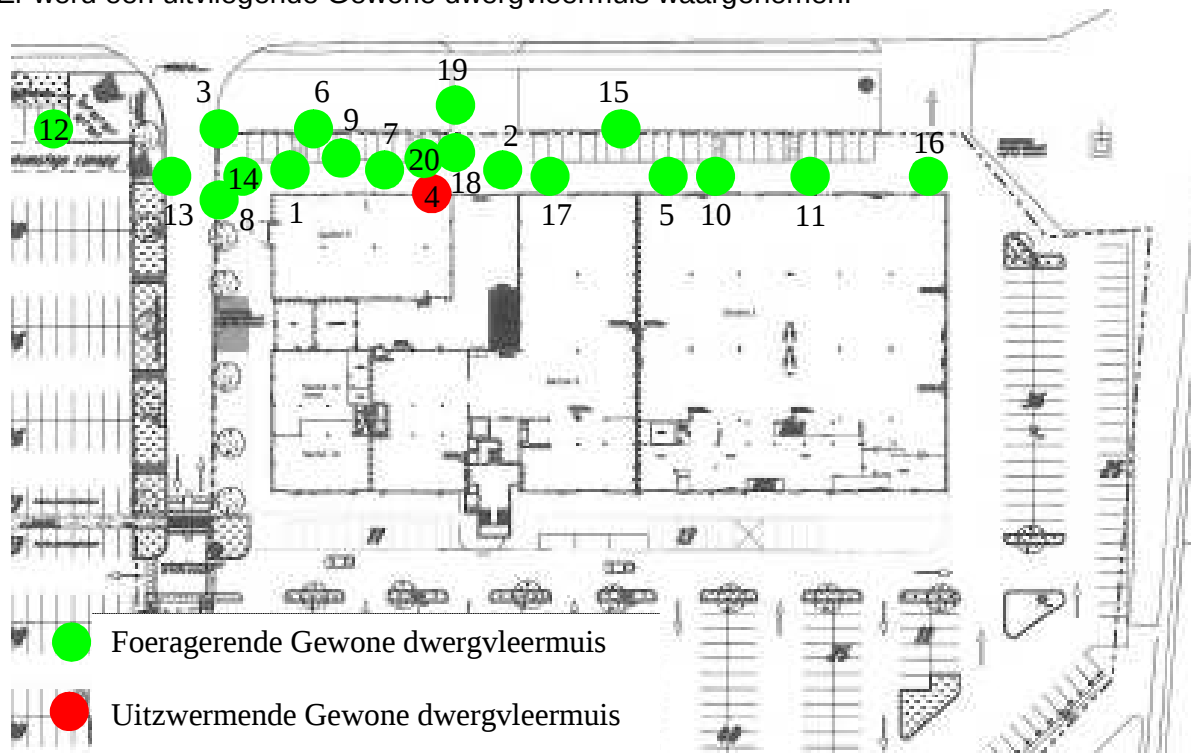
Tijdens het eerste deel van het avondbezoek werd er rond het IKEA-gebouw en rond de bedrijfspanden vanaf 22:20 met tussenpozen van ongeveer 5 minuten, 9 maal kortstondig (tussen de 1 en 5 seconde) een Gewone dwergvleermuis waargenomen op een hoogte variërend tussen de 3 en 6 meter. Het betrof één of meerdere dieren die langs de bebouwing vlogen en daarbij voornamelijk foerageerden langs de westzijde van de bedrijfspanden. Om 22:32 werd er een uitvliegende Gewone dwergvleermuis waargenomen uit één van de hoog gelegen spouwvoegen van het bedrijfspand van "Slaapgenoten".

Late deel: vanaf 1,75 – 3,25 uur na zonsondergang

Tijdens het tweede deel van het avondbezoek werd met een tussenpozen van ongeveer 5 minuten, 11 maal kortstondig (tussen de 1 en 7 seconde) een Gewone dwergvleermuis

waargenomen op een hoogte variërend tussen de 4 en 6 meter. Het betrof één of meerdere dieren die langs de bedrijfspannen foerageerden. Om 00:32 werd een foeragerende Gewone dwergvleermuis waargenomen aan de westzijde van het Ikea gebouw (figuur 4). Er werden geen inzwermende dieren waargenomen.

Er werd één uitvliegende Gewone dwergvleermuis waargenomen.

Figuur 4 Vleermuiswaarnemingen op het noordwestelijke deel van de planlocatie tijdens het avondbezoek op 14 juli 2009.

nummer	soort	tijdstip
1	Gewone dwergvleermuis	22:20
2	Gewone dwergvleermuis	22:24
3	Gewone dwergvleermuis	22:30
4	Gewone dwergvleermuis	22:32
5	Gewone dwergvleermuis	22:38
6	Gewone dwergvleermuis	22:48
7	Gewone dwergvleermuis	22:50
8	Gewone dwergvleermuis	22:57
9	Gewone dwergvleermuis	23:05
10	Gewone dwergvleermuis	23:54
11	Gewone dwergvleermuis	0:25
12	Gewone dwergvleermuis	0:32
13	Gewone dwergvleermuis	0:35
14	Gewone dwergvleermuis	0:44
15	Gewone dwergvleermuis	0:47
16	Gewone dwergvleermuis	0:53
17	Gewone dwergvleermuis	0:57
18	Gewone dwergvleermuis	0:58
19	Gewone dwergvleermuis	1:00
20	Gewone dwergvleermuis	1:04

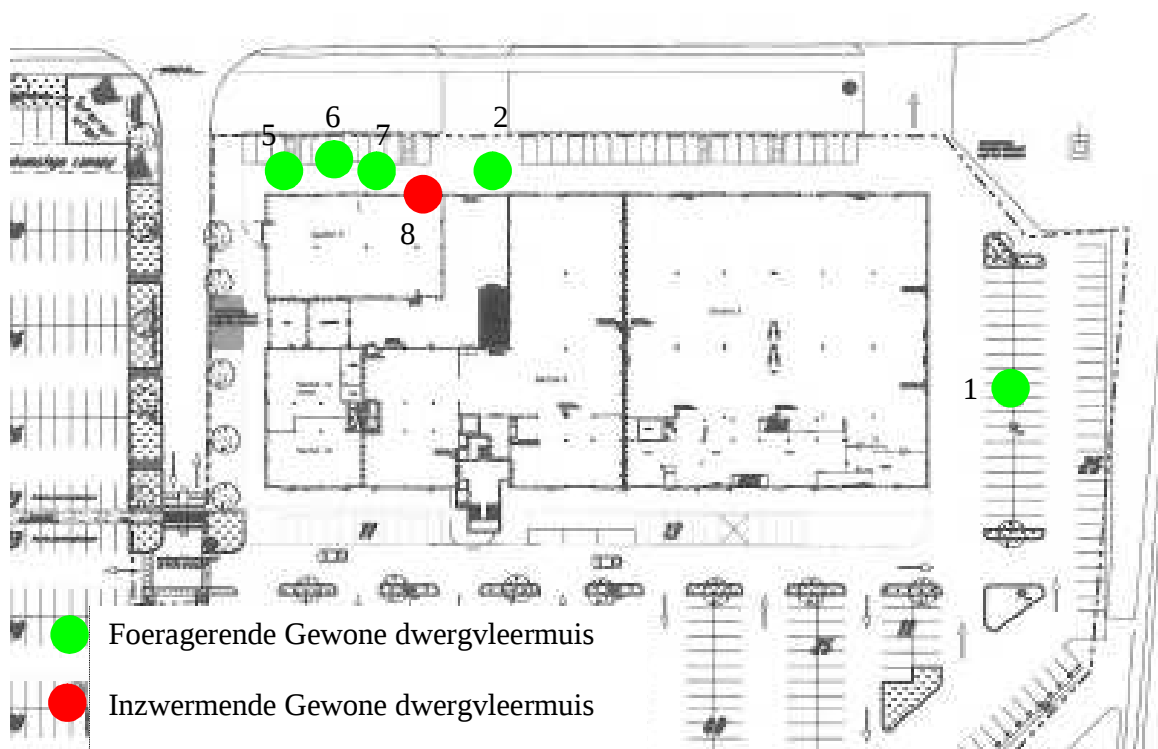
Tabel 1 Waargenomen vleermuizen op de planlocatie met tijdsaanduiding tijdens het avondbezoek op 14 juli 2009. Nummers corresponderen met de kaart in figuur 4.

Ochtendbezoek 31 juli 2009

Weersomstandigheden: droog, onbewolkt met een zwakke wind (windkracht 2), de temperatuur bedroeg 10 - 12 graden.

Tijdens dit ochtendbezoek werd er rond de bebouwing (met name rond de bedrijfspanden) vanaf ongeveer 03:45 uur met tussenpozen van ongeveer 10 minuten, 8 maal kortstondig (variërend tussen de 2 en 6 seconde) een Gewone dwergvleermuis waargenomen. Het betrof één of meerdere dieren die langs de westzijde van de bedrijfspanden foerageerden. Om 05:20 werd aan de westzijde van het pand van "Slaapgenoten" een invliegende Gewone dwergvleermuis waargenomen (figuur 5).

De invliegende Gewone dwergvleermuis werd waargenomen op dezelfde locatie als waar op 14 juli een uitvliegende vleermuis werd waargenomen.

Figuur 5 Vleermuiswaarnemingen op het noordwestelijke deel van de planlocatie tijdens het ochtendbezoek op 31 juli 2009.

nummer	soort	tijdstip
1	Gewone dwergvleermuis	03:58
2	Gewone dwergvleermuis	04:02
3	Gewone dwergvleermuis	04:25
4	Gewone dwergvleermuis	04:35
5	Gewone dwergvleermuis	04:40
6	Gewone dwergvleermuis	04:42
7	Gewone dwergvleermuis	05:05
8	Gewone dwergvleermuis	05:20

Tabel 2 Waargenomen vleermuizen op de planlocatie met tijdsaanduiding tijdens het ochtendbezoek op 31 juli 2009. Nummers corresponderen met de kaart in figuur 5.

Avond/nachtbezoek 16/17 september 2009

Weersomstandigheden: droog en onbewolkt met een matige wind (windkracht 3-4), de temperatuur schommelde rond de 8 graden.

Tijdens dit avondbezoek werden er enkele waarnemingen gedaan van foeragerende Gewone dwergvleermuizen. Het betrof voornamelijk dieren die langs de westzijde van de bedrijfspanden foerageerden. Aan de westzijde van de planlocatie langs de bedrijfspanden, werd met tussenpozen een vliegend roepend mannetje van de Gewone dwergvleermuis waargenomen. Het dier vloog voortdurend heen en weer tussen de zuidzijde van de bedrijfspanden en de ten noorden gelegen bomenrij. Aan de zuidzijde van de planlocatie rond het IKEA gebouw en de aangrenzende bomensingel, en buiten de planlocatie ten westen van het IKEA gebouw, werden twee andere rondvliegende en roepende mannetjes van de Gewone dwergvleermuis waargenomen (figuur 6).

Figuur 6 Waargenomen paarterritoria (rood gearceerd, grootte geschat) van de Gewone dwergvleermuis op de planlocatie en wijdere omgeving tijdens het avond/nachtbezoek van 16 op 17 september 2009.

5.3 Conclusie

De planlocatie maakt deel uit van vaste verblijfplaatsen en paarlocatie van de Gewone dwergvleermuis. Voornamelijk de noordwestzijde van de planlocatie wordt intensief als foerageergebied gebruikt. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een kraamlocatie op de planlocatie.

6 Effectbeoordeling

Foerageergebied vleermuizen

De planlocatie vormt onderdeel van het foerageergebied van de Gewone dwergvleermuis. Het IKEA-complex wordt uitgebreid en enkele bedrijfspanden worden gesloopt. Hiervoor komt nieuwe parkeergelegenheid in de plaats. Er zal zodoende netto bijna niets aan open ruimte verdwijnen. Afname van het foerageergebied treedt niet op. Verder vormt de planlocatie voor individuen van de waargenomen vleermuizen slechts een klein onderdeel van het totale foerageergebied. Vergelijkbaar biotoop is voor deze soort eveneens rond de planlocatie aanwezig, in die zin is de planlocatie zelf als foerageergebied niet uniek. De functionaliteit van het totale leefgebied van de waargenomen soort (individuen) blijft als foerageergebied behouden.

Vaste verblijfslocatie vleermuizen

Op basis van dit onderzoek verdwijnt één vaste verblijfplaats en één paarterritorium (paarlocatie) van de Gewone dwergvleermuis bij de sloop van de bedrijfspanden. Van het paarterritorium dat aan de zuidkant langs het Ikea gebouw loopt, wordt de functionaliteit niet aangetast aangezien er daar geen werkzaamheden plaats vinden. Op het waargenomen paarterritorium dat buiten de planlocatie ligt, wordt geen negatief effect verwacht.

7 Consequenties t.a.v. de natuurwetgeving

Er werd één vaste verblijfplaats en één paarterritoria van de Gewone dwergvleermuis waargenomen in de bedrijfspanden die zullen worden gesloopt.

Voor vleermuizen wordt een ontheffing Flora- en faunawet niet (meer) verleend voor een ruimtelijke ontwikkeling, tenzij er sprake is van een groot maatschappelijk belang. Om de wetgeving niet te overtreden zal zodoende de functionaliteit van de planlocatie voor de Gewone dwergvleermuis behouden moeten blijven. Dit houdt in dat de nieuw ingerichte planlocatie (in ruimere zin) dezelfde geschiktheid/functionaliiteit moet hebben voor de Gewone dwergvleermuis als de huidige.

Om aan deze eis te voldoen wordt geadviseerd - indien dit enigszins mogelijk is - in de nieuwe aanbouw ruimten te creëren die door vleermuizen gebruikt kunnen worden (bv. toegang tot een spouw > ruime stootvoeg). Tevens zijn er in dit kader beperkingen ten aanzien van de sloop van de bedrijfspanden: seizoen en wijze van slopen. Indien deze maatregelen uitgevoerd worden, bestaan er vanuit de Natuurwetgeving naar alle waarschijnlijkheid geen belemmeringen voor de procedure in het kader van de Wro (projectbesluit dan wel de oude artikel 19 procedure).

8 Aanbevelingen

- De planning van de sloop dient goed te worden ingepland en geplaatst te worden in het licht van de beperkingen die er vanuit de Flora- en faunawet zijn en die in dit rapport worden aangegeven.
- Er wordt geadviseerd in de aanbouw ruimten te creëren die door vleermuizen als verblijfplaats kunnen worden gebruikt *.

** De huidige bouwmethoden, waarbij sterk de nadruk ligt op isolatie, leveren voor vleermuizen steeds minder geschikte verblijfslocaties op in het stedelijke gebied. De gemeente en/of woningbouwcoöperaties zouden er goed aan doen te onderzoeken of er bij nieuwbouwprojecten geschikte verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen - maar ook voor een soort als de Huismus - gecreëerd kunnen worden. Veelal kan dit eenvoudig plaatsvinden door bij enkele hiervoor geschikte gebouwen enkele speciale stenen in te metselen, stootvoegen in te brengen, of door gebruikmaking van enkele speciale dakpannen. Daarmee blijven deze soorten niet alleen behouden voor het stedelijke gebied, maar het voorkomt stagnatie of zelfs verbod op het slopen van gebouwen in de toekomst bij de aanwezigheid van vleermuizen. Een belangrijk criterium is dat de functionaliteit behouden blijft binnen een gebied. Door voortijdig hierop in te spelen wordt de situatie voorkomen dat in een wijk een te slopen pand het laatste geschikte pand voor vleermuizen is. Behoud van de functionaliteit voor vleermuizen wordt dan een lastig verhaal en sloopmogelijkheden geheel of sterk beperkt.*

Bijlage 1: Foto impressie planlocatie

Foto 1 Zicht op het (noord) westelijke deel van de planlocatie: bedrijven terrein met bomensingel

Foto 2 Zicht op de muur van "Slaapgenoten" met aanwezige spouw/stootvoegen

Bijlage 2: Folder Vleermuizen en sloop gebouwen

Aanvullende maatregelen bij het slopen van gebouwen, ter voorkoming van schade aan vleermuizen

Let op!

De hier geadviseerde handelwijze bij de sloop geldt voor gebouwen die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen maar gesloopt dienen te worden. Ze zijn echter pas van toepassing nadat controle op aanwezigheid van vleermuizen door deskundigen heeft plaatsgevonden en voldaan is aan de wettelijke eisen (Flora- en faunawet).

Deze handelwijze vervangt dus geenszins een als eerste stap noodzakelijk onderzoek en de eventueel hierna geadviseerde maatregelen.

Het is bedoeld om eventuele “restschade” zoveel mogelijk te beperken. Reden voor het opstellen van een aanvullend sloopadvies is, dat er ook na onderzoek vrijwel nooit de volledige zekerheid bestaat dat er tijdens de sloop geen dieren aanwezig zijn. Zo kan met name de aanwezigheid van overwinterende vleermuizen moeilijk worden aangetoond.

Vleermuizen en ook hun vaste verblijfplaatsen zijn wettelijk beschermd, het is dan ook verboden deze te verontrusten of te verstoren, of dieren te beschadigen of te doden.

1 Aanpak “gefaseerd”

a. Verwijderen van dakpannen, boeidelen en goten (er kunnen dieren achter zitten!)

b. Gaten maken in spouwmuren zodat er sterke “tocht” ontstaat

hierna minimaal 1 nacht wachten

Indien onbewoonde vliering/zolder aanwezig is:

c. Dakbeschot verwijderen zodat vliering “open” staat

hierna minimaal 1 nacht wachten

d. Vliering/zolder verwijderen zodat de spouwmuur aan de bovenzijde “open” staat

hierna minimaal 1 nacht wachten

e. Afronden sloop

2 Gunstige periode sloop

Zijn er geen speciale adviezen gegeven na onderzoek, dan is de beste periode voor sloop het vroege voorjaar:

a. Half maart – april (temperaturen 's nachts niet onder ca. 5 graden).

b. Een tweede keus is de periode laat zomer t/m de herfst: eind juli - oktober.

Hiermee worden in ieder geval twee kwetsbare perioden voor vleermuizen ontzien namelijk: de overwintering en de tijd dat er jongen zijn.

Vleermuizen en gebouwen

Vleermuizen kunnen gebouwen gebruiken als verblijfplaats. Dit kan een kortstondig verblijf zijn van een enkel exemplaar, maar het kan ook een langdurig verblijf zijn van enkele tientallen dieren. Niet alle vleermuissoorten verblijven in gebouwen, holten in bomen worden ook gebruikt. Algemeen voorkomende bewoners van gebouwen zijn de Gewone Dwergvleermuis en de Laatvlieger. Vleermuizen kunnen gebouwen gebruiken als winterverblijf. Ze kruipen dan bijvoorbeeld weg in de spouwmuur en zijn daar moeilijk op te sporen.

Vanaf eind oktober zoeken vleermuizen een plek om te overwinteren. Er treedt dan een winterslaap in, de lichaamstemperatuur daalt, en de dieren zijn niet in staat bij verstoring snel weg te vliegen.

Gebouwen worden door vleermuizen ook gebruikt om er te paren en om er jongen te krijgen. Dan verblijven soms enkele tientallen vrouwtjes bijeen in de periode voorjaar tot begin zomer. Als locatie voor een "kraamkolonie" worden eveneens ruimten in een spouwmuur gebruikt, maar bijvoorbeeld ook kleine ruimten achter een zogeheten boeideel nabij de dakgoot of bij een dakkapel. De meeste vleermuizen zijn erg klein, zeker als ze hun vleugels ineengevouwen hebben. De openingen waardoor ze een gebouw binnen komen kunnen dan ook eveneens zeer klein zijn (open spouwvoeg). Veelal zorgen vleermuizen in gebouwen voor geen enkele overlast.

Vleermuis in nood ?

Mocht onverhoopt toch een vleermuis tijdens de sloop ontdekt worden, op een plaats of in een toestand waarvan niet verwacht wordt dat het dier nog op eigen kracht een veilig heenkomen kan zoeken, neem dan contact op met een vleermuisdeskundige. Probeer het dier zelf niet aan te raken. Contact met vleermuizen (directe aanraking) kan gevaarlijk zijn in verband met de mogelijke overdracht van rabiës.

Informeer naar een vleermuisopvang in de omgeving.

half maart - april
eind juli - oktober

november - half maart
mei - eind juli

Adviesring & Flora- en fauna Onderzoek

AFO

Opmerkingen of ideeën neem contact op:

AFO Advisering & Onderzoek
Limmerweg 46
1935 AM Egmond-Binnen
www.afo-onderzoek.nl
telefoon: 072-5072426
e-mail: info@afo-onderzoek.nl